

VILNIAUS KOLEGIJOS PSICHOSOCIALINĖS APLINKOS VERTINIMAS STUDENTŲ POŽIŪRIU

Rita Liepuonienė, Dovilė Liubinienė, Stasė Ustilaitė

Vilniaus kolegija

Anotacija. Psichosocialinė aukštosios mokyklos aplinka yra vienas svarbiausių veiksnių, turinčių įtakos studentų mokymosi efektyvumui, pasitenkinimui studijomis, jų akademinėi sėkmei, sveikatai ir gerovei. Šiame straipsnyje nagrinėjamas Vilniaus kolegijos studentų požiūris į pagrindinius psichosocialinės aplinkos elementus – tarpasmeninius studentų ir dėstytojų, studentų tarpusavio santykius, paramą ir pagalbą studentui, akademinę adaptaciją ir galimybę save realizuoti institucijoje. 2022 m. sausio–vasario mėnesiais „Google Forms“ platformoje buvo paskelbta anoniminė internetinės apklausos anketa. Apklausoje dalyvavo 460 Vilniaus kolegijos studentų. Vertinant studentų nuomonę apie Vilniaus kolegijos psichosocialinę aplinką nustatyta, kad daugiau negu du trečdaliai (71,7 proc.) studentų dėstytojų ir studentų santykius vertina kaip abipusiškai pagarbius, 64,8 proc. – bendradarbiavimą tarp dėstytojų ir studentų pakankamą. Tyrimo rezultatai taip pat rodo, kad 87,2 proc. studentų tarpusavyje kalbasi apie studijas ir mokymąsi, 70,9 proc. nurodė Vilniaus kolegijoje turintis draugų ir 84,4 proc. respondentų nurodė, kad nėra patyrę patyčių. Analizuojant studentų nuomonę apie jų adaptaciją matyti, kad 66,6 proc. studentų pirmieji studijų metai buvo iššūkis ir daugiau negu ketvirtadalis (28,4 proc.) pažymėjo, kad ši kolegija skiria nepakankamai laiko adaptacijos procesui. Tyrimo rezultatai parodė, kad beveik pusė (46,7 proc.) studentų žino, į ką kreiptis prireikus pagalbos ar paramos, tačiau daugiau nei trečdalis nurodė to nežinantys ir 41,5 proc. atsakiusiųjų pritarė, kad situaciją reikia tobulinti. Gautų rezultatų apie veiklą, skirtą saviraiškai, pasirinkimą parodė, kad studentams šios veiklos svarbios ir jie norėtų daugiau joms skiriamo institucijos dėmesio. Vilniaus kolegijoje yra kuriamos studentų mokymui(si) ir sveikatai palankios sąlygos, yra sudaryta galimybė gauti paramą ir pagalbą įvairiais lygmenimis (studijų skyriaus, fakulteto administracijos, katedros personalo, studentų atstovybės, asmeninės psichologinės pagalbos), puoselėjama bendruomeniška aplinka, kuri sukuria palankią terpę studentų saviraiškai, tačiau didesnis dėmesys turėtų būti skiriamas aukštojoje mokykloje teikiamai psichologinės pagalbos paslaugai, palankios emocinės terpės studentams atskleisti savo patiriamus išgyvenimus bei emocijas kūrimui.

Reikšminiai žodžiai: psichosocialinė aplinka, kolegijos studentai, Vilniaus kolegija

Įvadas

Otavos chartijoje dėl sveikatos stiprinimo teigiama, kad sveikata stiprinama ten, kur žmonės gyvena, žaidžia ir myli. Viena iš tokių vietų yra aukštosios mokyklos (universiteto, kolegijos) aplinka, kurioje studentai praleidžia reikšmingą laiko dalį (World Health Organization, 1986). Užsienio autorių tyrimai rodo, kad aukštųjų mokyklų psichosocialinė mokymosi aplinka laikoma vienu iš svarbiausių veiksnių, turinčių įtakos mokymosi efektyvumui, studentų pasitenkinimui studijomis, jų akademinėi sėkmei, sveikatai ir gerovei (Henderson ir kt., 2006; Ogbuanyia ir kt., 2017; Nettasinghe ir Samarasinghe, 2018; Souza ir kt., 2021). Moksliniai tyrimai atskleidžia ryšį tarp teigiamos psichosocialinės aplinkos, studentų akademinio pasitenkinimo ir studijų baigimo (Lipson ir Eisenberg, 2018; Grøtan ir kt., 2019; Ekorner, 2022). Akademinė ir socialinė studentų integracijai ir studijų baigimui, anot Ekorner (2022), svarbi emocinė parama. Tyrimai rodo, kad studentų nerimo ir depresijos lygis yra aukštesnis, psichikos sveikata ir gerovė yra prastesnė nei kitos gyventojų populiacijos (Alessandri ir kt., 2020; Franzoi ir kt., 2022). Nesprendžiamos psichologinės problemos gali turėti neigiamos įtakos akademiniam pasiekimams, didinti nubyrėjimą ar net skatinti suicidinių elgesį, įvairias priklausomybes. Kita vertus, nors ir pripažįstama, kad psichosocialinė aplinka svarbi fizinei, psichinei sveikatai ir gerovei, 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos Sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo plėtros programoje (2022) įvardinta, kad gera psichosocialinė aplinka šalies aukštosiose mokyklose užtikrinama nepakankamai. Anot Bendžiūtės ir Stanislavovienės (2021, p. 44), „rūpinantis psichosocialine aukštųjų mokyklų aplinka galima reikšmingai prisidėti gerinant studentų akademinį pasiekimą ir sveikatos rodiklius“. Todėl norint kurti veiksmingą institucijos mokymosi aplinką ir siekiant geresnių studijų rezultatų svarbu nustatyti, kaip mokymosi aplinką vertina patys studentai.

Tyrimo objektas – studentų požiūris į Vilniaus kolegijos psichosocialinę aplinką.

Šio straipsnio **tikslas** – nustatyti, koks yra studentų požiūris į psichosocialinę aplinką Vilniaus kolegijoje.

Uždaviniai:

1. atskleisti studentų nuomonę apie dėstytojų ir studentų bei studentų tarpusavio santykius Vilniaus kolegijoje;
2. nustatyti, kaip studentai vertina akademinę adaptaciją, gaunamą paramą ir pagalbą;

3. išnagrinėti, kaip studentai vertina veiklų skirtų psichikos sveikatos puoselėjimui ir jų saviraiškai pasirinkimą.

Tyrimo metodai: duomenų rinkimo metodai – mokslinės literatūros analizė, apklausa raštu; duomenų analizės metodai – aprašomoji statistika ir apibendrinimas.

Tyrimo metodai ir sąlygos. Tyrimo duomenys buvo renkami 2022 m. sausio–vasario mėnesiais vykdant studentų anoniminę anketinę apklausą „Google Forms“ platformoje. Tyrime dalyvavo 460 visų kursų Vilniaus kolegijos Verslo vadybos (VVF), Sveikatos priežiūros (SPF), Ekonomikos (EKF), Pedagogikos (PDF), Elektronikos ir informatikos (EIF), Menų ir kūrybinių technologijų (MTF), Agrotechnologijų (ATF) fakultetų studentai: 365 merginos ir 95 vaikinai. 83 proc. respondentų buvo nuolatinė, 17 proc. – sesijinių studijų studentai. 37 proc. apklausoje dalyvavusių studentų buvo pirmakursiai, 30 proc. – antro kurso, 28 proc. – trečio kurso ir 5 proc. ketvirtą kurso studentai. Dalyvių amžius – nuo 18 iki 55 metų.

Duomenys rinkti pagal tyrėjų (šio straipsnio autorių) sudarytą klausimyną. Vadovaujantis sutelktos grupės (*focus grupės*) diskusijos metu išskirtomis probleminėmis sritimis ir atlikus mokslinės literatūros analizę, buvo sukurtas klausimynas, pagal kurį buvo vertinamas studentų požiūris į esamą situaciją ir poreikis tobulinti situaciją šiose srityse: fizinės aplinkos vertinimas, psichosocialinė aplinkos, vertinant studentų tarpusavio santykius, dėstytojų ir studentų tarpusavio santykius, akademinę adaptaciją, paramą ir pagalbą ir pasitenkinimą studijomis Vilniaus kolegijoje. Šiame straipsnyje pateikiami Vilniaus kolegijos psichosocialinės aplinkos vertinimo rezultatai. Psichosocialinės aplinkos aspektai vertinti pagal keturias sritis: 1) „dėstytojų ir studentų santykiai“ (12 klausimų); 2) „studentų tarpusavio santykiai“ (4 klausimai); 3) „akademinė adaptacija, socialinė parama ir pagalba“ (5 klausimai) ir 4) „veiklų pasirinkimas Kolegijoje“ (2 klausimai).

Psichosocialinės aplinkos vertinimo klausimų / atsakymų variantai pateikti Likerto skalės principu su 5 galimais pasirinkimo variantais dviejose dalyse: „nuomonė apie situaciją“ ir „poreikis tobulinti situaciją“. Teiginiams įvertinti taikyta penkiabalė Likerto skalė (nuo „visiškai nesutinku“ iki „visiškai sutinku“).

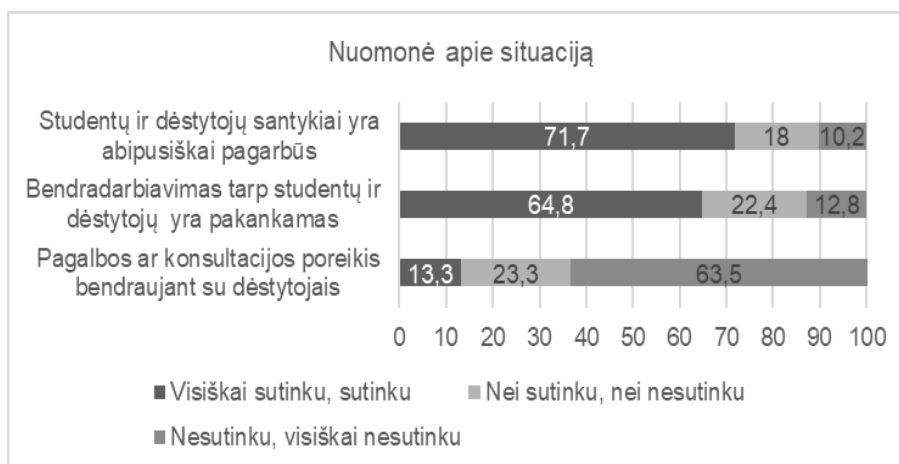
Tyrimo etika. Atliekant tyrimą vykdyta anoniminė anketinė apklausa, dalyvavimas joje buvo savanoriškas.

Duomenų analizė. Statistinė analizė buvo atlikta naudojant „IBM SPSS Statistics 22.0“ programą. Tyrimo duomenims analizuoti buvo taikyta aprašomoji statistika (procentiniai dažniai).

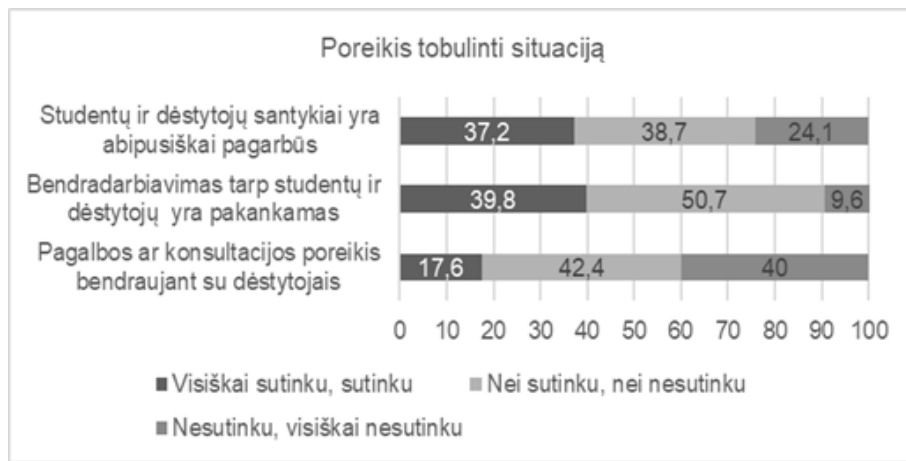
Tyrimo rezultatai

Studentų nuomonė apie dėstytojų ir studentų santykius Vilniaus kolegijoje. Tyrėjai, analizuodami į studentą orientuotų studijų įgyvendinimą, didelį dėmesį skiria įvairių mokymosi aplinkų įvairovei, poreikiui ir svarbai. Akcentuojama dėstytojo, kaip mokymosi mentoriaus, svarba, pabrėžiant dėstytojų gebėjimą bendrauti su studentais, juos konsultuoti, taip pat tolerantiškumą, empatiją ir pagarbą studentams (Guščinskienė ir Kaminskaitė, 2019).

Tyrimu siekta nustatyti, ar studentų ir dėstytojų santykiai yra abipusiškai pagarbūs, ar bendravimas tarp studentų ir dėstytojų yra pakankamas, taip pat ar studentams kyla pagalbos, konsultacijos poreikis bendraujant su dėstytojais ir koks yra poreikis situacijos keitimo / tobulinimo šioje srityje (1 ir 2 pav.).

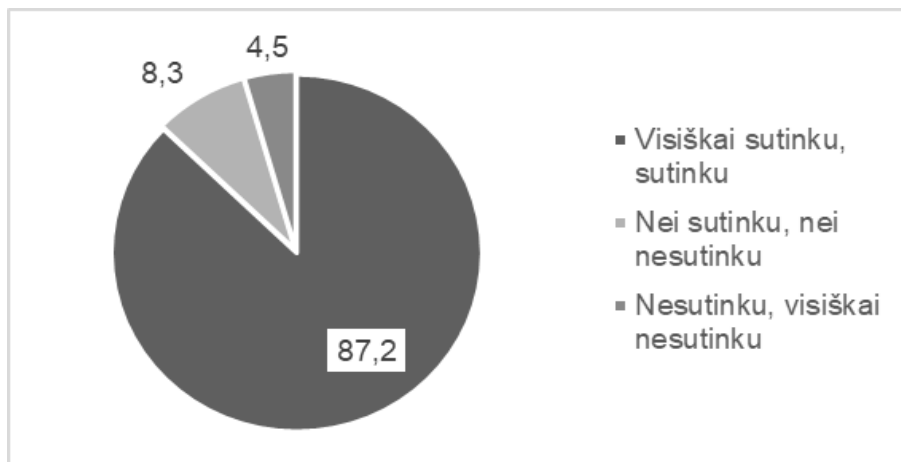
1 pav. Studentų nuomonės apie situaciją pasiskirstymas (proc.) pagal tai, kaip jie vertina Vilniaus kolegijos dėstytojų ir studentų santykius

2 pav. Studentų nuomonės apie poreikį tobulinti Vilniaus kolegijos dėstytojų ir studentų santykius pasiskirstymas (proc.)

Tyrimu identifikuota, kad daugiau negu du trečdaliai (71,7 proc.) studentų dėstytojų ir studentų santykius vertina kaip abipusiškai pagarbius, dešimtadalis (10,2 proc.) studentų su tuo nesutinka ar visiškai nesutinka. Taip pat daugiau negu trečdalis (37,2 proc.) respondentų visiškai sutinka ar sutinka su tuo, kad situaciją reikia tobulinti. Beveik du trečdaliai (64,8 proc.) studentų, nurodė, kad bendradarbiavimas tarp studentų ir dėstytojų yra pakankamas, 12,8 proc. jų su teiginiu nesutiko ar visiškai nesutiko. Taip pat matyti, kad 39,8 proc. apklaustųjų teigė, jog situacija tobulintina. 63,5 proc. tyrime dalyvavusių studentų neįžvelgia pagalbos ar konsultacijų poreikio bendraujant su dėstytojais. Penktadalis (17,6 proc.) studentų nurodė, kad situaciją reikėtų tobulinti.

Studentų tarpusavio santykių vertinimas. Studentams svarbu surasti bendraminčių, jausti socialinį priklausymą ir palaikymą. Todėl tikslinga analizuoti studentų santykius su bendrakursiais ar kitais studentais. Studentų buvo prašoma įvertinti galimybę kalbėtis su bendrakursiais ar kitais studentais apie mokymąsi ir studijas (3 pav.).

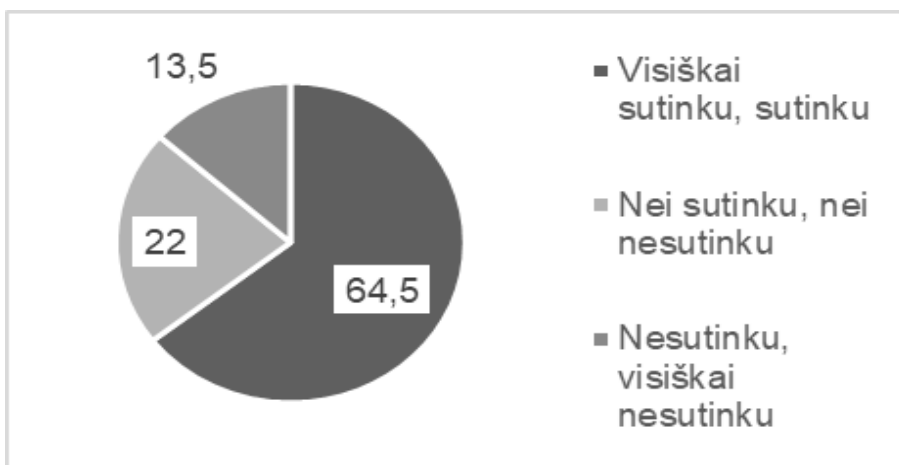

3 pav. Studentų nuomonės apie galimybę kalbėtis su bendrakursiais / kitais studentais apie mokymąsi ir studijas pasiskirstymas (proc.)

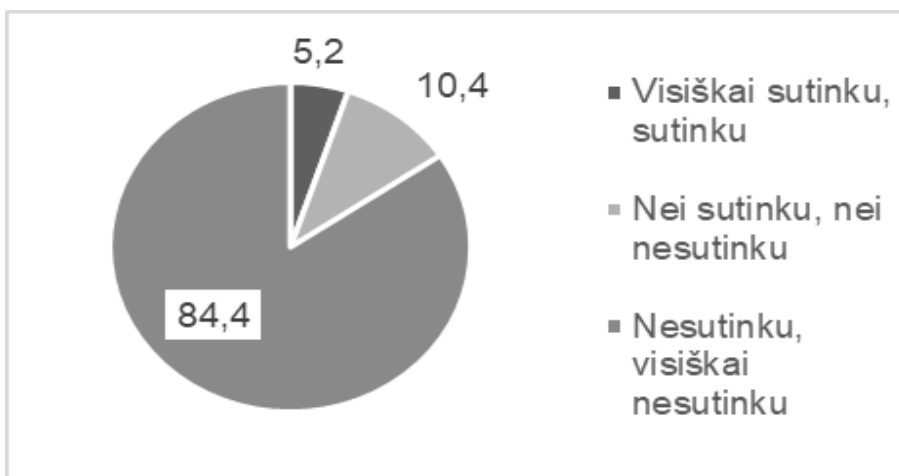
Tyrimo rezultatai rodo, kad studentams svarbu turėti galimybę tarpusavyje kalbėtis apie studijas ir mokymąsi ir, kad jie kalbasi, patvirtino dauguma (87,2 proc.) apklaustųjų.

Studentų buvo klausiama, ar Kolegijoje jie turi draugų. 70,9 proc. apklausoje dalyvavusių studentų su teiginiu *Kolegijoje aš turiu draugų* sutiko ar visiškai sutiko, o daugiau negu ketvirtadalis (29,1 proc.) – nesutiko ar visiškai nesutiko.

Taip pat studentai vertino mokymosi aplinką patyčių aspektu. Jų buvo klausiama, ar tarp studentų nėra patyčių ir ar jie patys jas patiria (4 ir 5 pav.).

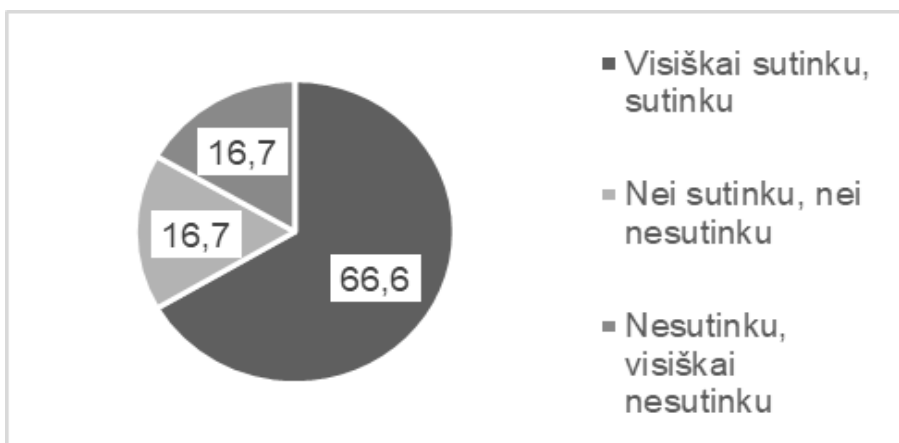
4 pav. Studentų nuomonės apie tai, ar tarp jų nėra patyčių, pasiskirstymas (proc.)

5 pav. Studentų nuomonės apie tai, ar jie patiria patyčias, pasiskirstymas (proc.)

Daugiau negu pusė (64,5 proc.) studentų patvirtino, kad tarp studentų patyčių nėra, beveik ketvirtadalis (22 proc.) neturėjo nuomonės, 13,5 proc. atsakė su teiginiu nesutinkantys ar visiškai nesutinkantys. Su teiginiu apie asmeniškai patiriamas patyčias 84,4 proc. atsakiusiųjų visiškai nesutinka ar nesutinka, 10,4 proc. aiškios nuomonės nepareiškė ir 5,2 proc. teiginiui pritarė.

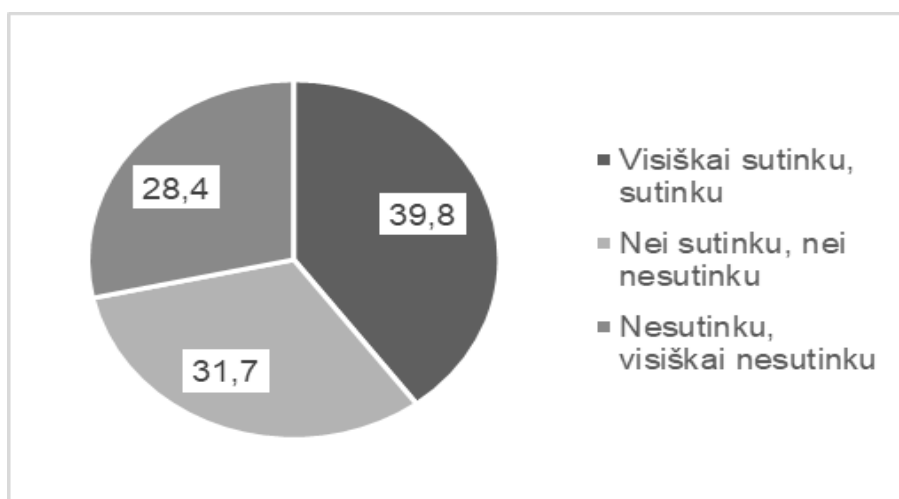
Akademinė adaptacija, parama ir pagalbos ieškojimas. Vertinant tai, kad akademinė adaptacija reikšmingai prisideda prie studento galimybių įveikti atsirandančius pokyčius ir iššūkius socialinėje, profesinėje ir asmeninėje srityse, anketoje, kuri buvo pateikta Vilniaus kolegijos studentams, klausta apie tai, ar pirmieji studijų metai Kolegijoje jiems buvo didelis iššūkis (6 pav.).

6 pav. Studentų nuomonės apie pirmuosius studijų metus Vilniaus kolegijoje pasiskirstymas (proc.)

Iš respondentų atsakymų matyti, kad du trečdaliai (66,6 proc.) apklaustųjų nurodė, kad pirmieji studijų metai buvo didelis iššūkis, 16,7 proc. nurodė, kad sunkumų nepatyrė ir tiek pat (16,7 proc.) tvirtos nuomonės neturėjo.

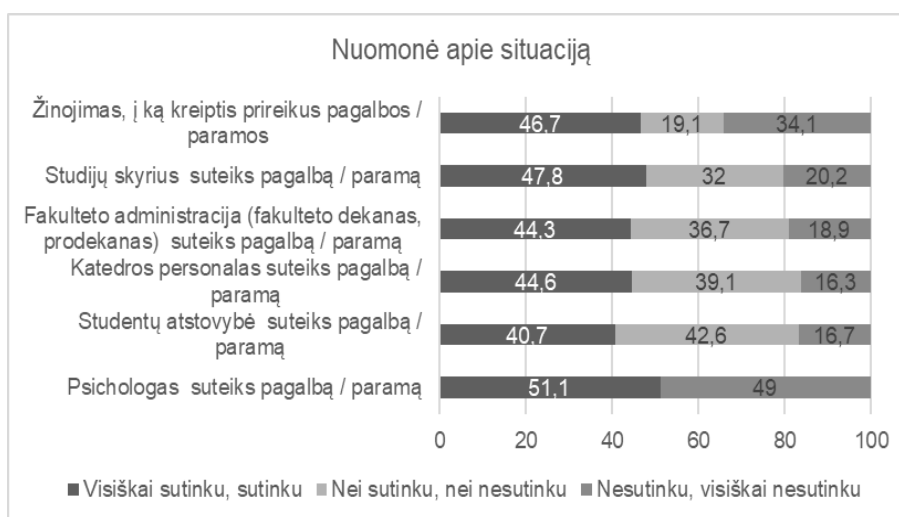
Tyrimu buvo siekiama identifikuoti studentų nuomonę apie tai, ar Vilniaus kolegijoje skiriama pakankamai dėmesio naujai priimtų studentų adaptacijai (7 pav.).

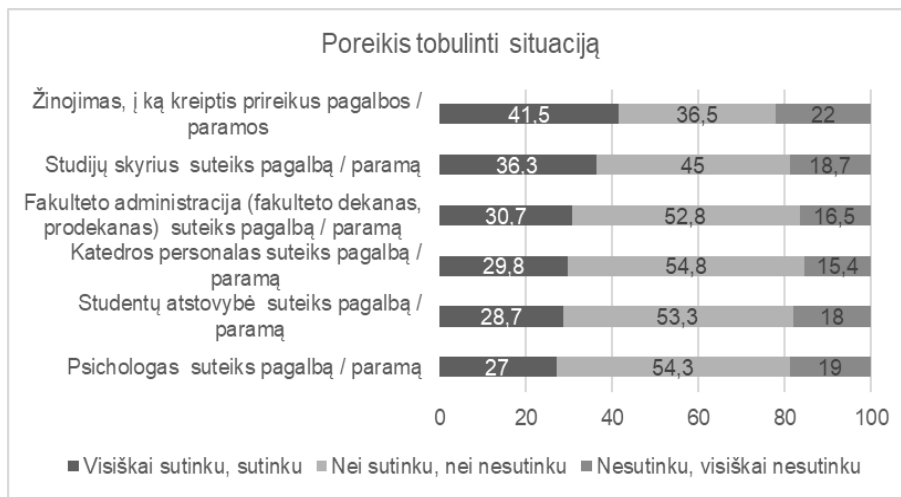
7 pav. Studentų nuomonės apie tai, ar Vilniaus kolegija skiria pakankamai laiko adaptacijai, pasiskirstymas (proc.)

Iš 7 pav. matyti, kad daugiau negu ketvirtadalis (28,4 proc.) apklaustųjų su šiuo teiginiu nesutinka, daugiau negu trečdalis (39,8 proc.) studentų adaptacijai skiriamu laiku yra patenkinti ir kiek daugiau nei trečdalis (31,7 proc.) tvirtos nuomonės neturėjo.

Studijų pradžioje studentai susiduria su daug pokyčių, keičiasi jų gyvenimo sąlygos, įgyjamas naujas socialinis vaidmuo, nutrūksta ar susilpnėja kai kurie socialiniai ryšiai, kyla socialinės izoliacijos grėsmė, todėl dėstytojai, kolegos studentai vaidina svarbų paramos vaidmenį, kai studentai susiduria su akademinės integracijos sunkumais ar abejoja – tęsti ar ne studijas. Studentams svarbu jaustis priimtiems ir jausti paramą. Anketoje studentams buvo pateikti klausimai / teiginiai apie galimybę gauti pagalbą / paramą (8 pav.) ir poreikį tobulinti situaciją (9 pav.).

8 pav. Studentų nuomonės apie socialinės paramos ir pagalbos galimybes pasiskirstymas (proc.)

9 pav. Studentų nuomonės apie poreikį tobulinti situaciją studentams gaunant socialinę paramą ir pagalbą pasiskirstymas (proc.)

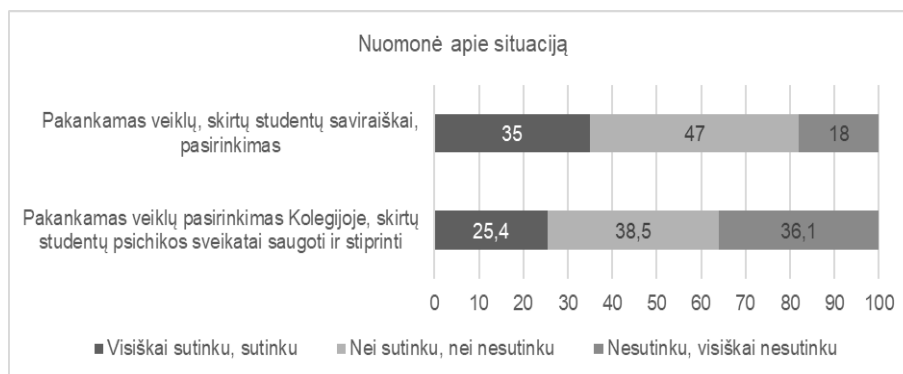
Tyrimo rezultatai parodė, kad beveik pusė (46,7 proc.) atsakiusių į anketos klausimus žino, į ką kreiptis prireikus pagalbos ar paramos, tačiau daugiau nei trečdalis nurodė to nežinantys. 41,5 proc. atsakiusių pritarė, kad situaciją reikia tobulinti, 22 proc. poreikio tobulinti situaciją neįžvelgė ir daugiau negu trečdalis (36,5 proc.) tvirtos nuomonės neturėjo.

Beveik pusė (47,8 proc.) apklausoje dalyvavusių studentų yra patenkinti fakultetų studijų skyriuose suteikiama pagalba, tačiau penktadalis (20,2 proc.) situaciją vertina ne itin palankiai. Daugiau negu trečdalis (36,3 proc.) atsakiusių mano, kad situaciją reikia tobulinti.

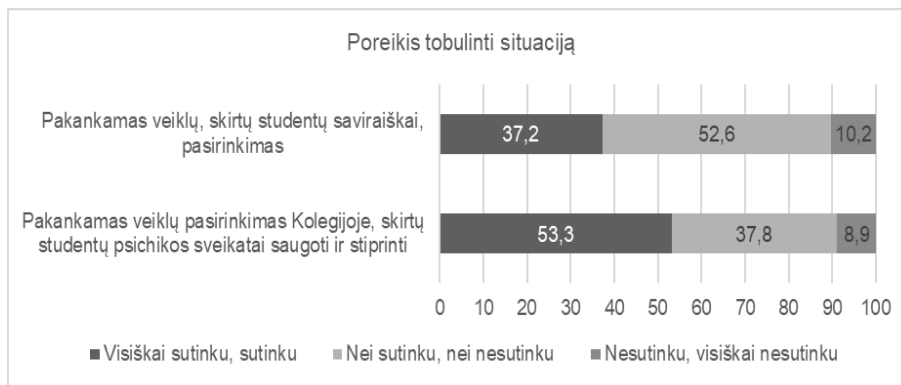
Panašiai studentai vertina fakulteto administracijos (dekano, prodekano) ir katedros personalo teikiamą pagalbą, ja patenkinti atitinkamai 44,3 proc. ir 44,6 proc. apklaustųjų. Apie trečdalis studentų mano, kad situaciją reikia tobulinti. Panaši situacija ir vertinant bendrą atsakiusių dalį dėl katedros personalo teikiamos pagalbos ar paramos.

Žinantys, kad pagalbos ar paramos gali kreiptis į studentų atstovybę, atsakė 40,7 proc. studentų, tačiau kad situaciją reikia tobulinti, nurodė kiek daugiau negu ketvirtadalis (27 proc.) atsakiusių.

Veiklų, skirtų studentų psichikos sveikatos puoselėjimui ir jų saviraiškai, pasirinkimo Vilniaus kolegijoje vertinimas. Analizuojant psichosocialinę aplinką, studentų buvo prašoma įvertinti veiklų, skirtų studentų psichikos sveikatai saugoti ir stiprinti, bei veiklų, skirtų studentų saviraiškai, pasirinkimo galimybes (10 ir 11 pav.).

10 pav. Veiklų pasirinkimo Vilniaus kolegijoje vertinimas: studentų nuomonė apie situaciją

11 pav. Veiklų pasirinkimo Vilniaus kolegijoje vertinimas: studentų nuomonė apie poreikį tobulinti situaciją

Gauti rezultatai parodė, kad studentams šios veiklos svarbios ir jie norėtų daugiau joms skiriamo Vilniaus kolegijos dėmesio. Kiek daugiau negu trečdalis (35 proc.) studentų sutiko ar visiškai sutiko, kad veiklų, skirtų saviraiškai, pasirinkimas yra pakankamas, 18 proc. buvo priešingos nuomonės, 47 proc. tvirtos nuomonės nepareišė. Daugiau negu trečdalis (37,2 proc.) apklaustųjų pritarė, kad veiklų pasirinkimas turi būti platesnis, 10,2 proc. situacija tenkino, 52,6 proc. tvirtos nuomonės neišreiškė.

Vertinant veiklų, skirtų studentų psichikos sveikatai saugoti ir stiprinti, pasirinkimą nustatyta, kad situaciją palankiai vertina ketvirtadalis (25,4 proc.) respondentų, kiek daugiau nei trečdaliui (36,1 proc.) tokio pobūdžio veiklų trūksta ir 38,5 proc. konkrečios nuomonės neišreiškė. Analizuojant poreikį tobulinti situaciją, matyti, kad daugiau nei pusė respondentų (53,3 proc.) norėtų pasikeitimų, 8,9 proc. poreikiui tobulinti situaciją nepritarė, 37,8 proc. aiškios nuomonės neišsakė.

Rezultatų aptarimas

Studentai – tai socialinė grupė, kuri pereinama iš paauglystės į jauno suaugusiojo gyvenimo tarpsnį patiria didelius pokyčius finansų, būsto, socialinėje ir emocinėje srityse – ir šis pereinamasis laikotarpis laikomas dideliu gyvenimo iššūkiu, tiesiogiai ir netiesiogiai veikiančiu ekonominius, socialinius, fizinius ir psichologinius studentų sveikatos ir gerovės aspektus (Hassel ir Ridout, 2018; Alessandri ir kt., 2020). Aukštųjų mokyklų studentams tenka susidurti su įvairiais psichosocialiniais veiksniais: akademinė adaptacija, motyvacija, socialinė parama, santykiais su dėstytojais ir bendrakursiais, mokymosi laiko valdymu, akademinio krūvio, saviveiksmingumu, saviverte, pagalbos ieškojimu ir kt. (Bendžiūtė ir Stanislavovienė, 2021; Souza ir kt., 2021), todėl galima teigti, kad jų „psichosocialinė gerovė yra ir aukštosios mokyklos bendruomenės rūpestis“ (Bendžiūtė ir Stanislavovienė, 2021, p. 44).

Dėstytojų ir studentų tarpusavio santykiai laikomi sėkmingų studijų ir pasitraukimo iš studijų prevencijos prielaida. Tyrimai rodo, kad ryšiai su dėstytojais vaidina svarbų vaidmenį studentui apsisprendžiant, ar tęsti studijas, ar palikti jau pirmaisiais studijų metais (Hagenauer, Volet, 2014). Dar daugiau, teigiamas ryšys su dėstytojais ne tik pasitarnauja studentų išlaikymui, bet ir stiprina jų įsipareigojimą, motyvaciją, pasitenkinimą studijomis, intelektinį vystymąsi, atsakingą požiūrį į mokymąsi ir kt. Šio tyrimo rezultatai rodo, kad daugiau negu du trečdaliai (71,7 proc.) studentų teigiamai vertina santykius su dėstytojais, tačiau atkreiptinas dėmesys ir į daugiau negu trečdali (37,2 proc.) studentų išsakytą poreikį stiprinti bendradarbiavimą tarp studentų ir dėstytojų, taip pat kurti abipusę pagarbą grįstus santykius.

Dėstytojai, kolegos studentai vaidina svarbų paramos vaidmenį, kai studentai susiduria su akademinės integracijos sunkumais ir abejoja tęsti ar ne studijas. Studentams svarbu jaustis priimtiems ir gauti paramą tiek iš dėstytojų, tiek iš bendrakursių. Studijų pradžioje studentai susiduria su daug pokyčių, keičiasi jų gyvenimo sąlygos, įgyjamas naujas socialinis vaidmuo, nutrūksta ar susilpnėja kai kurie socialiniai ryšiai, kyla socialinės izoliacijos grėsmė, todėl emocinė parama sumažina stresą ir vienišumą (Ekornes, 2022). Šio tyrimo rezultatų analizė parodė, kad dauguma studentų teigiamai vertina santykius su bendrakursiais ir 84,4 proc. nurodė nepatiriantys patyčių, vis tik tarp apklausoje dalyvavusių studentų buvo abejojančių arba nurodžiusių, kad patyčios egzistuoja, todėl svarbu išsiaiškinti tuos atvejus ir imtis priemonių jų mažinimui. Lietuvos įstatymai saugo visus studentus nuo patyčių, tuo pačiu įpareigoja visus elgtis taip, kad būtų išpildyta teisė į studijų aplinkos saugumą. Suomijos universitete atlikta anoniminė anketinė studentų apklausa atskleidė, kad 5 proc. studentų mokymosi aplinkoje buvo patyrę tiesiogines arba netiesiogines patyčias dažniausiai iš kitų studentų (Sinkkonen ir kt., 2014). Šis tyrimas atskleidė, kad 5,4 proc. studentų nurodė patyrę patyčias. Harrison ir kt. (2020) išvadose pažymi, kad visi universitetai turėtų sukurti ir įgyvendinti kovos su patyčiomis politiką.

Studentai galėtų dalyvauti kuriant intervencijas ar politiką, nes bendrai sukurtos iniciatyvos gali turėti didesnę įtaką. Aukštosios mokyklos (universiteto, kolegijos) politika turi būti šiuolaikiška, įtrauki, išsami, bet glausta, ji turi būti viešinama.

Aukštasis mokslas reikalauja, kad studentas prisitaikytų prie skirtingų situacijų asmeniniu, tarpasmeniniu, profesiniu ar akademinu lygmeniu. Akademinė adaptacija – tai procesas, apimantis asmeninius bei tarpasmeninius išteklius, studento prisitaikymą prie mokymo įstaigos, jos reikalavimų (naujo mokymosi formato, laiko valdymo ir pasirengimo profesinei veiklai) ir vertybių. Akademinę adaptaciją sudaro tai, kaip studentai susidoroja su pokyčiais socialinėje, profesinėje ir asmeninėje srityje įstoję į aukštąją mokyklą. Aukštosios mokyklos aplinka, išteklių prieinamumas, projektų pasiūla ir įvairios veiklos, suteikiančios galimybę plėsti žinias ir praktinius įgūdžius, taip pat siejami su geresne studentų adaptacija (Souza ir kt., 2021). Šiuo tyrimu buvo siekta nustatyti, ar pirmieji studijų metai studentams buvo didelis iššūkis. Nustatyta, kad dėmesys naujai priimtų studentų integracijai į akademinę bendruomenę ir pagalba susidoroti su kylančiais iššūkiais socialinėje, asmeninėje ir profesinėje srityse yra reikšmingi siekiant sklandaus kiekvieno studento prisitaikymo bei lūkesčių atliepimo. Svarbus kriterijus, kuriant teigiamą psichosocialinę aplinką – jaustis priimtiems ir žinoti, į ką galima kreiptis prirėkus pagalbos ar paramos. Tyrimo rezultatų analizė parodė, kad reikia daugiau dėmesio skirti informacijos apie paramą sklaidai, nes daugiau negu trečdalis (34,1 proc.) respondentų nurodė nežinantys, kas gali suteikti atitinkamą pagalbą ar paramą. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas psichologo teikiamoms paslaugoms. Vertinant veiklą, skirtą studentų psichikos sveikatai saugoti ir stiprinti pasirinkimo galimybes, išryškėjo didelis poreikis tobulinti situaciją – tam pritarė kas antras apklausoje dalyvavęs studentas.

Išvados

1. Vilniaus kolegijos psichosocialinės aplinkos vertinimas studentų požiūriu atskleidė, kad daugiau negu du trečdaliai studentų dėstytojų ir studentų santykius, bendradarbiavimą tarp dėstytojų ir studentų bei studentų tarpusavio santykius vertina teigiamai.
2. Tyrimo rezultatai rodo, kad Vilniaus kolegijoje yra kuriamos studentų mokymui(si) ir sveikatai palankios sąlygos, yra sudaryta galimybė gauti paramą ir pagalbą įvairiais lygmenimis (studijų skyriaus, fakulteto administracijos, katedros personalo, studentų atstovybės, asmeninės psichologinės pagalbos).
3. Tyrimu nustatyta, kad Vilniaus kolegijoje puoselėjama bendruomeniška aplinka, kuri sukuria palankią terpę studentų saviraiškai, tačiau didesnis dėmesys turėtų būti skiriamas aukštojoje mokykloje teikiamai psichologinės pagalbos paslaugai, palankios emocinės terpės studentams atskleisti savo patiriamus išgyvenimus bei emocijas kūrimui.

Literatūra

1. Alessandri, E., Rose, D., & Wasley, D. (2020). Health and Wellbeing in Higher Education: A Comparison of Music and Sport Students Through the Framework of Self Determination Theory. *Frontiers in psychology*, 11, 566307. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.566307>.
2. Bendžiūtė, S., & Stanislavovienė, J. (2021). Aukštųjų mokyklų psichosocialinė mokymosi aplinka. *Visuomenės sveikata*, 31 (2), 40–45.
3. Ekornes, S. (2022). The impact of perceived psychosocial environment and academic emotions on higher education students' intentions to drop out. *Higher Education Research & Development*, 41 (4), 1044–1059.
4. Franzoi, I., G., Sauta, M., D., Barbagli, F., Avalle, C., & Granieri, A. (2022). Psychological Interventions for Higher Education Students in Europe: A Systematic Literature Review. *Youth*, 2, 236–257. <https://doi.org/10.3390/youth2030017>
5. Guščinskienė, J., & Kaminskaitė, A. (2019). Palankios studijų aplinkos poreikis kartos atvejais. *Šiuolaikinės visuomenės ugdymo veiksniai*, 4, 95–108.
6. Hagenauer, G., Volet, SE. (2014). Teacher–student relationship at university: an important yet under researched field, *Oxford Review of Education*, 40 (3), 370–388. <https://doi.org/10.1080/03054985.2014.921613>
7. Harrison, E., D., Fox, C., L. & Hulme, J., A. (2020). Student anti-bullying and harassment policies at UK universities, *Journal of Higher Education Policy and Management*, 42 (5), 547–562. <https://doi.org/10.1080/1360080X.2020.1767353>
8. Hassel, S., & Ridout, N. (2018). An Investigation of First-Year Students' and Lecturers' Expectations of University Education. *Frontiers in psychology*, 8, 2218. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.02218>
9. Henderson, A., Twentyman, M., Heel, A., & Lloyd, B. (2006). Students' perception of the psycho-social clinical learning environment: an evaluation of placement models. *Nurse education today*, 26 (7), 564–571. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2006.01.012>

10. Lietuvos Respublikos Vyriausybė (2022). *2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo plėtros programa*. 7_priedas. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/f9f1c2207f7311ec993ff5ca6e8ba60c>
11. Lipson, S. K., & Eisenberg, D. (2018). Mental health and academic attitudes and expectations in university populations: results from the healthy minds study. *Journal of mental health*, 27 (3), 205–213. <https://doi.org/10.1080/09638237.2017.1417567>
12. Nettasinghe, N., A., R., & Samarasinghe, K. (2018). Psycho-social Learning Environment from Nurse Students' Perspective. *Universal Journal of Educational Research*, 6 (12), 2707–2714. DOI: 10.13189/ujer.2018.061202
13. Ogbuanya, T. C., Attahiru, A., M. Ed., Tiough, M. D. & Obe, M. O. (2017). Influence of Psychosocial Environment on Students' Achievement in Basic Electricity in Government Technical Colleges in Niger State, Nigeria. *Global Journal of Pure and Applied Mathematics*, 13 (8), 4199–4221. https://www.ripublication.com/gjpam17/gjpamv13n8_21.pdf
14. Sinkkonen, H., M., Puhakka, H., & Meriläinen, M. (2014). Bullying at a university: students' experiences of bullying, *Studies in Higher Education*, 39 (1), 153–165, DOI: 10.1080/03075079.2011.649726
15. Souza, A. P. de, Murgo, C. S., & Barros, L. de O. (2021). Academic adaptation in university students: Associations with stress and sleep quality. *Psicologia: Teoria e Prática*, 23 (3), 1–21. doi:10.5935/1980-6906/ePTPPA13275
16. Suárez-Reyes, M., Muñoz Serrano, M., & Van den Broucke, S. (2019). How do universities implement the Health Promoting University concept? *Health promotion international*, 34 (5), 1014–1024. <https://doi.org/10.1093/heapro/day055>
17. World Health Organization. (1986). Ottawa Charter for Health Promotion. <http://www.who.int/healthpromotion/conferences/previous/ottawa/en/>

ASSESSMENT OF THE PSYCHOSOCIAL ENVIRONMENT OF VILNIAUS KOLEGIJA / HIGHER EDUCATION INSTITUTION FROM STUDENTS' PERSPECTIVE

Summary

The psychosocial environment of a higher education institution is one of the most critical factors influencing students' learning performance, study satisfaction, academic success, health, and well-being. This article aims to determine students' perceptions of the psychosocial environment at Vilniaus kolegija/Higher Education Institution. The objectives of the research are: 1) to reveal students' attitudes on the academic-student and student-student relationships at Vilniaus kolegija; 2) to determine how students assess academic adaptation, support, and assistance received; 3) to examine how students assess the choice of activities. An anonymous online survey questionnaire was published on the Google Forms platform in January and February 2022. 460 students of Vilniaus kolegija participated in the survey. The assessment of the psychosocial environment of Vilniaus kolegija from the students' perspective revealed that more than two-thirds of the students expressed a positive attitude towards academic-student and student-student relationships, academic adaptation, academic support, and the variety of extracurricular activities. The survey results demonstrate that Vilniaus kolegija creates favourable conditions for students' education and health, provides access to support and assistance at various levels (study department, faculty administration, departmental staff, students' representation council, personal psychological support), and fosters a community environment which creates a safe medium for students' self-expression. Even though the analysis of the survey results shows that the majority of students have positive attitudes towards their peers and 84.4 per cent reported that they do not experience bullying, some students doubted or indicated that bullying exists. Therefore, it is important to find out about these cases and take measures to reduce them. More attention should be paid to the psychological support service provided at the higher education institution and the creation of a favourable emotional environment for students to disclose their experiences and emotions.

Keywords: psychosocial environment, collegiate students, Vilniaus kolegija/Higher Education Institution

Informacija apie autores

Rita Liepuonienė. Vilniaus kolegijos direktoriaus pavaduotoja studijoms. Mokslinių tyrimų kryptis: visuomenės sveikata.

El. pašto adresas: r.liepuoniene@viko.lt

Dovilė Liubinienė. Vilniaus kolegijos Sveiktos priežiūros fakulteto Reabilitacijos katedros lektorė. Mokslinių tyrimų kryptys: sveikatos edukologija, švietimo vadyba.

El. pašto adresas: d.liubiniene@viko.lt

Stasė Ustilaitė. Vilniaus kolegijos Pedagogikos fakulteto Edukologijos katedros docentė. Mokslinių tyrimų kryptys: sveikatos ir lytiškumo ugdymas, įtraukusis ugdymas, mokytojų rengimas ir profesinis tobulėjimas.

El. pašto adresas: s.ustilaite@pdf.viko.lt